

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
“УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА”
Факультет суспільних і прикладних наук
Кафедра психології та суспільствознавчих дисциплін
імені академіка о. Івана Луцького

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з методичної роботи

 Ярослав ШТАНЬКО

«23» 12 2024 р.

Психологія розвитку особистості

Галузь знань:	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність:	053 Психологія
Освітньо-професійна (освітньо-наукова програма)	«Психологія»
Освітній рівень:	Перший (бакалаврський)
Статус дисципліни:	Обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання:	Українська

Івано-Франківськ
2024

РОЗРОБНИК:

к. психол. н., доцент, доцент кафедри психології та
суспільствознавчих дисциплін
ім.о. Івана Луцького

Валентина ХАБАЙЛЮК

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри
психології та суспільствознавчих дисциплін
імені академіка о. Івана Луцького,
протокол № 5 від 12.12.2024

Наталія ГУМЕНЮК

УЗГОДЖЕНО:

Гарант ОПП

Наталія ГУМЕНЮК

СХВАЛЕНО:

на засіданні Науково-методичної ради, протокол №__5__від_20.12.2024 р.

e-mail	valentyna.khabailiuk@ukd.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	Кафедра ПСД ім.о. Івана Луцького
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua
Сторінка курсу в СДО	https://online.ukd.edu.ua/user/profile.php

ВСТУП

Анотація до дисципліни Курс «Психологія розвитку особистості» інтегрує знання про внутрішній світ людини, закономірності психічного розвитку та функціонування. Висвітлюються основні психологічні підходи до розуміння особистості, знання про окремі психічні якості, набуваються вміння й навички самопізнання, самоаналізу, саморозуміння, самоактуалізації та саморозвитку з метою ефективного їх застосування у практичній і прикладній діяльності, набуття майстерності за принципом «навчання протягом всього життя»; формування наукового світогляду.

Мета курсу полягає у формуванні у студентів ґрунтовних знань про зміст і закономірності психічного розвитку індивіда протягом онтогенезу, а також навичок емпіричного дослідження особливостей вікового розвитку психіки людини, вміння враховувати їх під час психодіагностики та корекції відхилень від вікових нормативів, обґрунтовувати використання тих чи інших психодіагностичних, розвивальних та корекційних заходів з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей людини; застосовувати набуті знання у практичних сферах своєї діяльності, активізувати особистісний та творчий потенціал майбутнього фахівця.

Завдання курсу:

1. Вивчення основних методологічних та теоретичних засад, методів дослідження психологічних явищ, які властиві та характеризують людину на різних вікових етапах розвитку;
2. Формування уявлень про особливості формування пізнавальних, емоційно-вольових процесів особистості протягом онтогенезу;
3. Формування самосвідомості та професійної свідомості, готовності до професійного навчання та саморозвитку;
4. Формування навичок до розробки та реалізації типових програм, спрямованих на профілактику відхилень у соціальному та особистісному статусі, психічному розвитку людини.

В результаті вивчення студент повинен **знати**: основні теорії розвитку особистості; етапи розвитку особистості в різні вікові періоди.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен вміти: аналізувати вплив різних чинників на формування особистості та вміти застосовувати ці знання для розуміння та підтримки розвитку особистості в різних життєвих ситуаціях.

Професійні компетентності та результати навчання, яких набувають здобувачі внаслідок вивчення навчальної дисципліни «Основи наукового пізнання» (шифри та зміст компетентностей та програмних результатів вказані відповідно до освітньої програми “Психологія”, введеної в дію ЗВО “Університет Короля Данила” 01.09.2024 року).

Шифр та назва компетентності	Шифр та назва програмних результатів навчання
ІК.Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.	ПРН1.Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв’язання
СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.	ПРН2.Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань
СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів реального втручання)	-

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	1		
Семестр	2		
Кількість кредитів ЄКТС	6		
Аудиторні навчальні заняття		денна форма	заочна форма
	лекції	28 год.	6 год.
	семінари, практичні	56 год.	12 год.
Самостійна робота		96 год.	162 год.
Форма підсумкового контролю	екзамен		

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Пререквізити	Постреквізити
Вступ до спеціальності, Основи психології	

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Перелік тем лекційного матеріалу

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ Й МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Тема 1. Головні проблеми психології розвитку особистості (2 год)

Предмет і завдання, методи психології розвитку. Структура особистості. Проблема біологічного й соціального в психіці людини. Принцип розвитку в психології.

Тема 2. Теорії психічного розвитку (2 год)

Біогенетичний підхід (теорії рекапітуляції Е.Геккеля і С.Холла, психоаналітична теорія З.Фройда). Соціогенетичний підхід (теорії соціального наuczіння Дж.Уотсона, Б.Скіннера, А.Бандури). Когнітивний підхід до психічного розвитку (теорія і експерименти Ж.Піаже). Теорія екологічних систем Урі Бронфенбреннера. Чинники розвитку людини.

Тема 3. Основні закономірності психічного розвитку людини (2 год)

Передумови, умови і рушійні сили психічного розвитку дитини. Дитинство як культурно-історичний феномен. Вікова періодизація психічного розвитку дитини від

народження до закінчення школи.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

ЗАКОНОМІРНОСТІ ТА ПРОВІДНІ ФАКТОРИ РОЗВИТКУ ПСИХІЧНИХ ПРОЦЕСІВ І ВЛАСТИВОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ НА РІЗНИХ ЕТАПАХ ЖИТТЄВОГО ШЛЯХУ

Тема 4. Особливості психічного розвитку дитини від народження до 6 років (2 год)

Психічний розвиток новонародженої дитини та в перший рік життя. Розвиток особистості в ранньому дитинстві (1-3 роки). Криза трьох років. Розвиток особистості дитини в дошкільному віці (3-6 років).

Тема 5. Психічний розвиток дитини молодшого шкільного віку (2 год)

Навчальна діяльність та розвиток пізнавальних процесів у молодших школярів. Психологічні особливості ранньої обдарованості. Емоційно-вольові процеси молодшого школяра.

Тема 6. Розвиток психіки та особистості в підлітковому віці (2 год)

Особливості соціальної ситуації психічного розвитку підлітка. Розвиток пізнавальних психічних процесів та інтересів підлітків. Розвиток самосвідомості підлітка. Криза підліткового віку. Формування статевої ідентичності.

Тема 7. Психологія ранньої юності (2 год)

Система спілкування і взаємин у старшокласників. Розвиток пізнавальних процесів старшокласника. Професійне самовизначення та життєві перспективи. Розвиток емоційно-вольової сфери старшокласника

Тема 8. Розвиток особистості дитини у умовах сім'ї (2 год)

Характеристика сучасної сім'ї. Особливості соціалізації дитини в сім'ї. Стилі сімейного виховання. Особливості сімейного виховання дітей різного віку.

Тема 9. Особливості впливу школи на формування особистості дитини (2 год)

Функції освіти як соціального інституту. Педагогіка як наука. Категорії педагогіки. Вплив учителя на становлення особистості учня. Педагогічний конфлікт.

Тема 10. Я-концепція як результат соціального розвитку особистості (2 год)

Структура та функції самосвідомості. Розвиток самосвідомості в дитячому віці. Самооцінка: формування і види. Структура Я-концепції. Криза ідентичності.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.
РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ В ПЕРІОД ДОРΟΣЛОСТІ

Тема 11. Психологічні особливості студентського віку (2 год)

Молодість як етап життя людини. Життєва стратегія особистості, різновиди. Соціальні умови розвитку та особливості студентського віку. Проблеми соціально-психологічної адаптації студентів. Розвиток особистості студента в процесі навчання.

Тема 12. Психологія дорослості (2 год)

Дорослість як психологічний період. Життєва ситуація особистості. Психологічне подолання. Особистість у життєвому просторі: самореалізація та створення сім'ї.

Тема 13. Психологічні характеристики зрілої та літньої людини (2 год)

Особливості Я-концепції особистості в дорослому віці. Самореалізація особистості у зрілому дорослому віці. Акмеологія. Старіння як психосоціальне явище. Особливості життєдіяльності людини у старості.

Тема 14. Психічне здоров'я людини (2 год)

Поняття про психічне здоров'я. Підходи до психічної норми. Критерії психічного здоров'я особистості. Причини психічних захворювань.

Зміст практичних занять

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.
**ТЕОРЕТИЧНІ Й МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ РОЗВИТКУ
ОСОБИСТОСТІ**

Тема 1. Головні проблеми психології розвитку особистості (4 год)

Предмет і завдання, методи психології розвитку. Структура особистості. Проблема біологічного й соціального в психіці людини. Принцип розвитку в психології.

Завдання для самостійної роботи:

1. Поняття, що характеризують онтогенез людини (дозрівання, розвиток,

формування особистості, соціалізація, навчання і виховання).

2. Тест особистості BigFive (Велика п'ятірка, OCEAN).

Тема 2. Теорії психічного розвитку (2 год)

Біогенетичний підхід (теорії рекапітуляції Е.Геккеля і С.Холла, психоаналітична теорія З.Фрейда). Соціогенетичний підхід (теорії соціального научіння Дж.Уотсона, Б.Скіннера, А.Бандури). Персоногенетичний підхід (А.Маслоу, К.Роджерс). Когнітивний підхід до психічного розвитку (теорія і експерименти Ж.Піаже). Теорія екологічних систем Урі Бронфенбреннера. Чинники розвитку людини.

Завдання для самостійної роботи:

1. Погляди на людину і виховання Григорія Сковороди.
2. Розвиток індивідуальності у сучасному світі.

Тема 3. Основні закономірності психічного розвитку людини (2 год)

Передумови, умови і рушійні сили психічного розвитку дитини. Дитинство як культурно-історичний феномен. Вікова періодизація психічного розвитку дитини від народження до закінчення школи.

Завдання для самостійної роботи:

1. Показники фізичного та психічного здоров'я і розвитку дитини.
2. Закон України від 26.04.2001 № 2402-III Про охорону дитинства.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

ЗАКОНОМІРНОСТІ ТА ПРОВІДНІ ФАКТОРИ РОЗВИТКУ ПСИХІЧНИХ ПРОЦЕСІВ І ВЛАСТИВОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ НА РІЗНИХ ЕТАПАХ ЖИТТЄВОГО ШЛЯХУ

Тема 4. Особливості психічного розвитку дитини від народження до 6 років (2 год)

Психічний розвиток новонародженої дитини та в перший рік життя. Розвиток особистості в ранньому дитинстві (1-3 роки). Криза трьох років. Розвиток особистості дитини в дошкільному віці (3-6 років).

Завдання для самостійної роботи:

1. Іграшка та її значення в житті дітей. Народні іграшки.
2. Готовність дитини до школи.

Тема 5. Психічний розвиток дитини молодшого шкільного віку (2 год)

Навчальна діяльність та розвиток пізнавальних процесів у молодших школярів. Психологічні особливості ранньої обдарованості. Емоційно-вольові процеси молодшого школяра.

Завдання для самостійної роботи:

1. Криза 7 років.
2. Мотивація молодших школярів до навчання. Формування позитивної мотивації.

Тема 6. Розвиток психіки та особистості в підлітковому віці (2 год)

Особливості соціальної ситуації психічного розвитку підлітка. Розвиток пізнавальних психічних процесів та інтересів підлітків. Розвиток самосвідомості підлітка. Криза підліткового віку. Формування статевої ідентичності.

Завдання для самостійної роботи:

1. Особливості психофізіологічного розвитку підлітка.
2. Підліткова злочинність, причини, особливості.

Тема 7. Психологія ранньої юності (2 год)

Система спілкування і взаємин у старшокласників. Розвиток пізнавальних процесів старшокласника. Професійне самовизначення та життєві перспективи. Розвиток емоційно-вольової сфери старшокласника

Завдання для самостійної роботи:

1. Емоційний інтелект (визначення, структура). Тест “емоційного інтелекту” (Н. Холл)
2. Профорієнтація старшокласників.

Тема 8. Розвиток особистості дитини у умовах сім'ї (2 год)

Характеристика сучасної сім'ї. Особливості соціалізації дитини в сім'ї. Стилі сімейного виховання. Особливості сімейного виховання дітей різного віку.

Завдання для самостійної роботи:

1. Помилки сімейного виховання
2. Домашнє насильство над дітьми
3. Методика «Кольоровий тест ставлень» О.М.Еткінда

Тема 9. Особливості впливу школи на формування особистості дитини (2 год)

Функції освіти як соціального інституту. Педагогіка як наука. Категорії педагогіки. Вплив учителя на становлення особистості учня. Педагогічний конфлікт.

Завдання для самостійної роботи:

1. Учнівський колектив. Булінг.
2. Успішна самореалізація особистості учня в умовах школи. Причини шкільної неуспішності.

Тема 10. Я-концепція як результат соціального розвитку особистості (2 год)

Структура та функції самосвідомості. Розвиток самосвідомості в дитячому віці. Самооцінка: формування і види. Структура Я-концепції. Криза ідентичності

Завдання для самостійної роботи:

1. Самооцінка та рівень домагань особистості.
2. Любов до себе і егоїзм.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ В ПЕРІОД ДОРΟΣЛОСТІ

Тема 11. Психологічні особливості студентського віку (2 год)

Молодість як етап життя людини. Життєва стратегія особистості, різновиди. Соціальні умови розвитку та особливості студентського віку. Проблеми соціально-психологічної адаптації студентів. Розвиток особистості студента в процесі навчання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Кризи студентського віку.
2. Молодіжна субкультура – особливості і різновиди.

Тема 12. Психологія дорослості (2 год)

Дорослість як психологічний період. Життєва ситуація особистості. Психологічне подолання. Особистість у життєвому просторі: самореалізація та створення сім'ї.

Завдання для самостійної роботи:

1. Криза середини життя. Гендерні особливості перебігу кризи середини життя.
2. Життєстійкість особистості: hardiness, resilience

Тема 13. Психологічні характеристики зрілої та літньої людини (2 год)

Особливості Я-концепції особистості в дорослому віці. Самореалізація особистості у зрілому дорослому віці. Акмеологія. Старіння як психосоціальне явище. Особливості життєдіяльності людини у старості.

Завдання для самостійної роботи:

1. Життєва мудрість.
2. Духовність та сенс життя людини.

Тема 14. Психічне здоров'я людини (2 год)

Поняття про психічне здоров'я. Підходи до психічної норми. Критерії психічного здоров'я особистості. Причини психічних захворювань

Завдання для самостійної роботи:

1. Психогігієна і психопрофілактика психічних порушень.
2. Психологічна культура особистості

Тема 15. Вивчення соціально-психологічної адаптації дитини (4 год)

Поняття соціально-психологічної адаптації дитини. Чинники адаптації. Критерії та рівні адаптації. Методи вивчення адаптації дитини.

Завдання для самостійної роботи:

1. Соціалізація особистості
2. Вплив спілкування на розвиток особистості
3. Соціальна ідентичність та адаптація дитини
4. Проективна методика «Малюнок людини»
5. Методика «Кактус»

Зміст самостійної роботи здобувачів

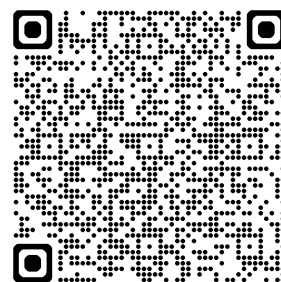
Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни:

Найменування видів робіт	Розподіл годин за формами навчання	
	денна	заочна
Самостійна робота, год, у т.ч.:	96	162
Опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	28	26
Підготовка до практичних занять та контрольних заходів	56	60
Підготовка звітів з практичних робіт	-	-
Підготовка до поточного контролю	6	38
Опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	6	38

ПОЛІТИКА КУРСУ

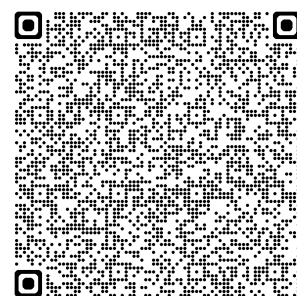
1) щодо системи поточного і підсумкового контролю

Організація поточного та підсумкового семестрового контролю знань студентів, проведення практик та атестації, переведення показників академічної успішності за 100-бальною шкалою в систему оцінок за національною шкалою здійснюється згідно з “Положенням про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти”. Ознайомитись з документом можна за [посиланням](#).

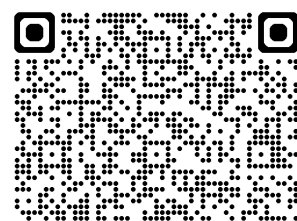
2) щодо оскарження результатів контрольних заходів

Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки з дисципліни отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до «Положення про політику та врегулювання конфліктних ситуацій». Ознайомитись з документом можна за [посиланням](#).

3) щодо відпрацювання пропущених занять

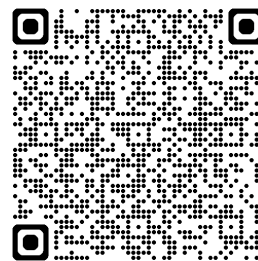
Згідно “Положення про організацію освітнього процесу” здобувач допускається до семестрового контролю з **конкретної навчальної дисципліни (семестрового екзамену,**

диференційованого заліку), якщо він виконав усі види робіт, передбачені на семестр навчальним планом та силабусом/робочою програмою навчальної дисципліни, підтвердив опанування на мінімальному рівні результатів навчання (отримав ≥ 35 бали), відпрацював визначені індивідуальним навчальним планом всі лекційні, практичні, семінарські та лабораторні заняття, на яких він був відсутній. Ознайомитись з документом можна за [посиланням](#).

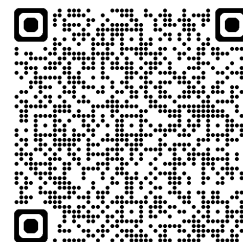
4) щодо дотримання академічної доброчесності

“Положення про академічну доброчесність” закріплює моральні принципи, норми та правила етичної поведінки, позитивного, сприятливого, доброчесного освітнього і наукового середовища, професійної діяльності та професійного спілкування спільноти Університету, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання. Ознайомитись з документом можна за [посиланням](#).

5) щодо використання штучного інтелекту

“Положення про академічну доброчесність” визначає політику щодо використання технічних засобів на основі штучного інтелекту в освітньому процесі. Ознайомитись з документом можна за [посиланням](#).¹ “Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації та фальсифікації академічних творів” містить рекомендації щодо використання в академічних текстах генераторів на основі штучного інтелекту. Ознайомитись з документом можна за [посиланням](#).

6) щодо використання технічних засобів в аудиторії та правила комунікації

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). На гаджетах повинен бути активований режим «без звуку» до початку заняття. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо, окрім виробничої необхідності. Під час виконання заходів контролю використання гаджетів заборонено (за винятком, коли це передбачено умовами його проведення). У разі порушення цієї заборони результат анулюється без права перескладання.

Комунікація відбувається через електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle.

7) щодо зарахування результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти

Процедури визнання результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти визначаються «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом

неформальної та / або інформальної освіти». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

Під час вивчення даної навчальної дисципліни студентам надається можливість перезарахування неформальної освіти.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни застосовується комплекс методів для організації навчання студентів з метою розвитку їх логічного та абстрактного мислення, творчих здібностей, підвищення мотивації до навчання та формування особистості майбутнього фахівця.

Програмний результат навчання	Метод навчання	Метод оцінювання
ПРН2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань	бесіда бесіда-діалог аналітичний	усний контроль письмовий контроль
ПРН4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.	бесіда-діалог; аналітичний; мультимедійні методи індуктивний	усний контроль письмовий контроль самооцінювання
ПРН12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.	аналітичний; мультимедійні методи індуктивний	письмовий контроль усний контроль
ПРН13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.	Бесіда дослідницький	Усний контроль самооцінювання
ПРН16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога	мультимедійні методи аналітичний; дослідницький	письмовий контроль усний контроль

ПРН17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.	аналітичний проблемно-пошукови й бесіда	Самооцінювання поточний контроль усний контроль
ПРН18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначити зміст запиту до супервізії.	мультимедійні методи аналітичний проблемно-пошукови й	Самооцінювання поточний контроль усний контроль

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Вид	Зміст	% від загальної оцінки	Бал	
			min	max
Поточні контрольні заходи	всього	60	35	60
Підсумкові контрольні заходи	екзамен	40	25	40
Всього:	-	100	60	100

Процедура проведення контрольних заходів, а саме поточного контролю знань протягом семестру та підсумкового семестрового контролю, регулюється «Положенням про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів».

Фіксація **поточного** контролю здійснюється в “Електронному журналі обліку успішності академічної групи” на підставі чотирибальної шкали – “2”; “3”; “4”; “5”. У разі відсутності студента на занятті виставляється “н”. За результатами поточного контролю у Журналі, автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять.

Критерії оцінювання:

<i>«незадовільно»</i>	володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, що позначаються окремими словами чи реченнями; володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його уривчастими реченнями, виявляє здатність висловити думку на елементарному рівні; володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять не значну частину навчального матеріалу;
<i>«задовільно»</i>	володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні; володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний за допомогою викладача логічно відтворити значну його частину; може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки, виправляти допущені помилки;
<i>«добре»</i>	здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, частково контролювати власні навчальні дії, наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень: вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргументи на підтвердження певних думок під керівництвом викладача; вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, та вміє застосовувати його на практиці; вільно розв'язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;
<i>«відмінно»</i>	виявляє початкові творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем; вільно висловлює власні думки і відчуття, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності; використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях; виявляє особливі творчі здібності, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми,

замість “н” в журналі буде виставлено “0” (нуль балів), без права перездачі. Відпрацьоване лекційне заняття в електронному журналі позначається літерою «в». До підсумкового контролю допускаються студенти які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів. Усі студенти, що отримали 34 балів і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру. За результатами підсумкового контролю (диференційований залік/екзамен) студент може отримати 40 балів. Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не здали екзамен/диференційований залік і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях оцінюється в балах (згідно з **Шкалою оцінювання знань за ЄКТС**) і є сумою балів отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Шкала оцінювання знань за ЄКТС:

Оцінка за національною шкалою	Рівень досягнень, %	Шкала ECTS
Національна диференційована шкала		
Відмінно	90 – 100	A
Добре	83 – 89	B
	75 – 82	C
Задовільно	67 – 74	D
	60 – 66	E
Незадовільно	35 – 59	FX
	0 – 34	F
Національна недиференційована шкала		
Зараховано	60 – 100	-
Не зараховано	0 – 59	-

Студенти, які не з'явилися на екзамені без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Аханова А.В. Вікова психологія в схемах та таблицях. Методичний посібник/ Аханова А.В. Львів : ЛПК, 2019. 76 с.
2. Дитяча психологія. Навч. посіб. Дуткевич Т. В. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 424 с.
3. Кацавець Р. С. Психологія розвитку особистості. Навч. посіб. Київ: Алерта, 2024. 152 с.
4. Лисенко Л.М. Методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Вікова психологія» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 053 Психологія Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2020. 113 с.
5. Міхеєва Л. В. Особистість та суспільство в цифрову еру: психологічний вимір (до 25-річчя Національного університету "Одеська юридична академія" та 175-річчя Одеської школи права) : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 24 черв. 2022 р.) / Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.», каф-ра психології. Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2022. С.152-156. URL : <https://hdl.handle.net/11300/18037>
6. Емоційний інтелект у дитини Джон Готтман, Джоан Деклер Київ. Видавництво: Vivat, 2022. 272 с.
7. Практикум із психології: навч. посібник / О. О. Резван, Н. С. Моргунова, О. В. Кір'янова; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. 157 с.
8. Брославська Г. М., Дригач Т. Г. Розвиток емоційного інтелекту учнів початкових класів. Наукові записки кафедри педагогіки. 2020. Вип. 47. С. 7.
9. Максименко Д.С. Психологічні особливості криз підлітка. Київ. Центр учбової літератури, 2018. 200 с.
10. Психологія сім'ї: підручник / за ред. В. М. Поліщука. Суми: Університетська книга, 2021. 248 с.

Додаткова література:

11. Бессонова Л. Розвиток індивідуальності у сучасному світі: теорія і практика. *Індивідуальність у психологічних вимірах спільнот та професій*: збірник наукових праць / за заг. ред. Л.В. Помиткіної, О.М.Ічанської. Київ : ТОВ «Альфа-ПК», 2020. С. 280-283.
12. Помиткіна Л.В. Мотиваційні чинники прийняття рішень щодо життєвої самореалізації особистості. *Індивідуальність у психологічних вимірах спільнот та професій: збірник наукових праць* / за заг. ред. Л.В. Помиткіної, О.П.Хохліної, Л.С. Яковицької. Київ : МВЦ «Медінформ», 2023. С. 2-6.

3. Луцька Олена, Логвиненко Тетяна. Мамо, тату, не хвилюйтеся! Київ, Видавництво: Віхола, 2022. 272 с.